

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juli 1914 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående eller upplåtande i vissa fall av mark från kronoegendomar.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 29 maj 1914 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 127, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över jordbruksärenden för den 24 januari och 29 maj 1914 föreslagit riksdagen att för tiden intill den 1 juli 1915

dels medgiva,

att, då för allmänt ändamål, för vars tillgodoseende enligt gällande författning enskild man, menighet eller inrättning kan förpliktas avstå eller upplåta jord eller lägenhet, erfordras, att staten tillhörig mark avstås eller upplåtes, Kungl. Maj:t må äga, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, förordna om markens avstående eller upplåtande;

dels ock besluta:

1:o) att för mark, som sålunda avstås eller upplåtes, lösen eller ersättning skall med nedan angivna undantag utgå efter ty i gällande författning angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov är föreskrivet och till beloppet bestämmas, då jordområde, som skall lösas, är obebyggt och understiger fem hektar, samt Kungl. Maj:t finner skäligt sådant medgiva, av tre gode män, av vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och sökanden, var för sig, utse en och domaren i orten den tredje, samt i annat fall av sådan nämnd, som omförmäles i berörda författning;

2:o) att i fråga om mark, som är avsedd att användas för framdragande av elektrisk ledning, utom vad under 1:o) stadgas, jämväl föreskrifterna i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, skola lända till efterrättelse;

3:o) att, där Kungl. Maj:t lämnat kommun, enskild person eller bolag tillstånd att inom riket anlägga järnväg, Kungl. Maj:t ock må, där så provas lämpligt och utan avseende därå, om för järnvägens an-

läggning statsbidrag åtnjutes eller icke, ej mindre medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, upplåtes utan särskild ersättning till kronan, än även tillåta vederbörande att kostnadsfritt för anläggningen begagna sådana å kronans ägor belägna kalk- och stenbrott jämte grustäcker, som kunna vara disponibla;

4:o) att jämväl i övrigt, då fråga allenast är om upplåtelse av mark till begagnande för ändamål, som förut nämnts, utan att marken avstås, det må ankomma på Kungl. Maj:t att, där omständigheterna därtill för-
anleda, medgiva undantag från den under 1:o) angivna regel; samt

5:o) att vad sålunda stadgats icke har avseende å de i 8 och 12 §§ av lagen den 31 augusti 1907 om stadsplan och tomtindelning berörda fall.

I detta ärende har departementschefen till förstberörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»I anledning av Kungl. Maj:ts den 11 april 1913 till riksdagen avlåtna proposition har samma års riksdag för tiden intill den 1 juli 1914

dels medgivit,

att, då för allmänt ändamål, för vars tillgodoseende enligt gällande författning enskild man, menighet eller inrättning kunde förpliktas avstå eller upplåta jord eller lägenhet, erfordrades, att staten tillhörig mark avstodes eller upplåtes, Kungl. Maj:t skulle äga, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, förordna om markens avstående eller upplåtande;

dels ock beslutat:

1:o) att för mark, som sålunda avstodes eller upplåtes, lösen eller ersättning skulle med nedan angivna undantag utgå efter ty i gällande författning angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov vore föreskrivet och till beloppet bestämmas, då jordområde, som skulle lösas, vore obebyggt och understege fem hektar, samt Kungl. Maj:t funne skäligt sådant medgiva, av tre gode män, av vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och sökanden, var för sig, skulle utse en och domaren i orten den tredje, samt i annat fall av sådan nämnd, som omförmåles i berörda författning;

2:o) att i fråga om mark, som vore avsedd att användas för

framdragande av elektrisk ledning, utom vad under 1:o stadgades, jämväl föreskrifterna i lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, skulle lända till efter rättelse;

3:o) att, där Kungl. Maj:t lämnat kommun, enskild person eller bolag tillstånd att inom riket anlägga järnväg, Kungl. Maj:t ock ägde, där så prövades lämpligt och utan avseende därå, om för järnvägens anläggning statsbidrag åtnjötes eller icke, ej mindre medgiva, att jord, som stode under kronans omedelbara disposition eller tillhörde någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, upplättes utan särskild ersättning till kronan, än även tillåta vederbörande att kostnadsfritt för anläggningen begagna sådana å kronans ägor belägna kalk- och stenbrott jämte grustäcker, som kunde vara disponibla;

4:o) att jämväl i övrigt, då fråga allenast vore om upplåtelse av mark till begagnande för ändamål, som förut nämnts, utan att marken avstodes, det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att, där omständigheterna därtill föranledde, medgiva undantag från den under 1:o angivna regel; samt

5:o) att vad sålunda stadgats icke hade avseende å de i 8 och 12 §§ av lagen den 31 augusti 1907 om stadsplan och tomtindelning berörda fall.

Ett liknande medgivande synes böra hos riksdagen äskas jämväl beträffande tiden från och med den 1 nästkommande juli.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, får härigenom hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 juli 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: se utlåtande nr 62.
